

1.GENEL BİLGİLER

1.1.Coğrafi Konum

Karadağ, Güneydoğu Avrupa'da bir ülkedir. Doğusunda Arnavutluk ve Kosova, kuzeyinde Sırbistan, batısında Hırvatistan, Bosna-Hersek ve güneyinde Adriyatik Denizi yer alır. Başkenti, Podgorica'dır.

1.2 Siyasi Ve İdari Yapı

Karadağ dağılan Yugoslavya'yı oluşturan altı cumhuriyetten biriydi. Karadağ, 2003 yılında Sırbistan-Karadağ olarak daha esnek bir federasyonda yer almış, daha sonra 21 Mayıs 2006'da yapılan referandum ile bu federasyondan bağımsızlık kararını almış, 3 Haziran 2006'da bağımsızlığını ilan etmiştir. Karadağ bugün Cumhuriyet idaresine sahiptir. Seçimler dört yılda bir yapılmaktadır.

1.3.Nüfus ve İşgücü Yapısı

Karadağ'ın nüfusu 2011 yılında yapılan seçimlere göre 620.029'dur. Toplam nüfusun %49,4'ünü erkek nüfus, %50,6'sını kadın nüfus oluşturmaktadır. Erkek nüfusun %68,8'i, kadın nüfusun %67,3'ü 15-64 yaş arasındadır. Nüfusun %63'ü şehirlerde yaşamaktadır.

Nüfusun %45'ini Karadağlılar, %29'unu Sırpalar, %9'unu Boşnaklar ve %5'ini Arnavutlar oluşturmaktadır.

Dini açıdan nüfusun %72'sini Ortodokslar, %16'sını Müslümanlar ve %3'ünü Katolikler oluşturmaktadır.

Karadağ'da konuşulan dillerin %43'ü Sırpça ve %37'sini resmi dil olan Karadağca oluşturmaktadır.

1.4.Doğal Kaynaklar ve Çevre

Karadağ'ın doğal kaynakları arasında boksit, hidroelektrik enerji ve kereste en önemlileridir.

Ormanlar 627.168 hektarlık yer kaplamakta ve ülke için önemli bir yere sahiptir. Dağıtım ve türlerin çeşitliliği açısından ülkeyi üç bölüme ayrılmaktadır: Akdeniz sahili, yerleşim yerleri ve karasal dağ bölgesi. Gerçek ekonomik getiri üçüncü bölümden sağlanmaktadır. Ormanlık alanın üçte biri üretimde hammadde olarak kullanılabilir. Ormanlar ve orman arazileri Karadağ'ın toplam alanının %54'ünü oluşturmaktadır. Ormanlar ve orman arazilerinin %67'si devlete ait olup, %33'ü özel sektörün elindedir. Ormanlardaki ticari türler 72 milyon metreküp olup, bunların %41'i iğne yapraklı ağaçlardan oluşurken, %59'u yaprak döken ağaçlardır.

2.GENEL EKONOMİK DURUM

2.1.Ekonomik Yapı

Karadağ 18 Ocak 2007'de Dünya Bankası ve IMF'ye üye olmuştur. Ekim 2007 'de Dünya Ticaret Örgütü'ne üye olmuş, AB ile üyelik anlaşması imzalamıştır. Karadağ 15 Aralık 2008'de AB'ye üyelik başvurusunu yapmıştır. İşsizlik ve bölgesel eşitsizlik kalkınmada anahtar politik ve ekonomik problemlerdir.

Ülke ekonomisi; GSYİH'deki yüksek büyüme, bütçe fazlası, doğrudan yabancı yatırımların girişi, istihdam sayısındaki artış, bankacılık sisteminin gelişmesi, kriz dönemi ve durgunluk yaşamıştır. 2008 ve 2009 yıllarında GSYİH'deki büyüme oranları pozitif iken, 2009 yılında - %5,7'ye düşmüştür. 2011 yılındaki reel GSYİH büyüme oranı %2,5 olup, 3.104 milyon avroya eşitti. 2012 yılında ekonomik toparlanma devam ederek reel büyüme oranı %1,9'dur. 2012 yılında da büyümenin devam etmesi öngörülmektedir.

GSYİH içindeki en büyük payı %12,2 ile ticaret almaktadır. Ardından ulaştırma, depolama ve iletişim %9,6; gayrimenkul faaliyetleri %8,7; kamu yönetimi ve savunma %8,2; tarım, avcılık, ormancılık ve balıkçılık %7,7; su tedarigi %5,5 gelmektedir.

Karadağ, önde gelen sanayi kuruluşu olan alüminyum kompleksini ve mali sektörün önemli bir kısmını özelleştirmiştir. Alüminyum sektöründeki yeni yapılanma Avro Bölgesi ve Balkan pazarına olan ihracatın artırmaya katkıda bulunmuştur. Bu durum ekonomideki pozitif büyümeye katkı sağlamaktadır. Turizm sektörü doğrudan yabancı yatırım çekmeye başlamıştır. Turizm gelirlerinin de artması beklenmektedir.

2.2.Dış Ticaret Göstergeleri

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
İhracat	556.459	626.289	616.616	387.540	436.575	627.532	468.788
İthalat	1.841.505	2.867.310	3.731.168	2.313.139	2.181.940	2.544.044	2.336.353
Dış Ticaret Hacmi	2.397.964	3.493.599	4.347.784	2.700.679	2.618.515	3.171.576	2.804.141
Dış Ticaret Dengesi	-1.285.046	-2.241.021	-3.114.552	-1.925.599	-1.745.365	-1.916.512	-1.867.565

2.3.Türkiye ile Ticaret

Türkiye-Karadağ Dış Ticaret Değerleri (Milyon Dolar)

TÜİK

Yıl	İthalat	İthalat Değişimi %	İhracat	İhracat Değişim %	Hacim	Denge
2009	5.845	336,52	26.483	-45,39	32.328	20.638
2010	6.214	6,31	27.179	2,63	33.393	20.965
2011	14.588	134,76	26.934	-0,90	41.522	12.346
2011(1-11)	13.40	119,67	24.55	-2,62	37.96	11.15
2012(1-11)	16.91	26,19	27.48	11,93	44.40	10.57
2012	17.94	22,96	29.15	8,08	47.08	11.21
2012 Ocak-Mart	4,36	1403	7,98	31,03	12,34	3,61
2013 Ocak-Mart	4,24	-2,75	5,96	-25,31	10,02	1,71

Türkiye'nin Karadağ'a İhracatında Başlıca Ürünler (Milyon Dolar)

Kaynak: TÜİK

	2010	2011	2012	2011-2012 % Değişim	2012 % Pay
GTİP TOPLAM	27,18	26,97	29,15	8,08	100,0
3925 Plastikten inşaat malzemesi	0,6	0,67	1,6	138,81	5,49
8703 Binek otomobilleri ve esas itibariyle insan taşımak üzere imal edilmiş diğer motorlu taşıtlar (yarış)	1,97	2,73	1,52	-44,32	5,21
8528 Monitörler ve projektörler, televizyon alıcı cihazları	0,59	0,86	1,23	43,02	4,22
8418 Buzdolapları, dondurucular ve diğer soğutucu ve dondurucu cihazlar ve ısı pompaları	0,67	0,94	1,16	23,40	3,98
0805 Turunçgiller (taze/kurutulmuş)	0,78	0,96	1,06	10,42	3,64
3917 Plastikten hortumlar, borular ve bağlantı elemanları (manşon, nipel, dirsek, flanşlar, vb.)	0,21	0,06	0,93	1.450,00	3,19
2607 Kurşun cevherleri ve konsantreleri	0,27	1,65	0,88	-46,67	3,02
8516 Elektrikli su ısıtıcıları, elektro termik cihazlar, ortam ısıtıcıları, saç ve el kurutucuları, ütüler	0,45	0,53	0,78	47,17	2,68
9403 Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	0,34	0,35	0,71	102,86	2,44
7202 Ferro alyajlar			0,68		2,33
8901 Yolcu gemileri, gezinti gemileri, feribotlar, yük gemileri, mavnalar ve insan veya yük taşımaya mahsus ...	-	-	0,62	-	2,13
6302 Yatak çarşafı, masa örtüleri, tuvalet ve mutfak bezleri	0,51	0,55	0,61	10,91	2,09
3924 Plastikten sofa, mutfak, ev, sağlık veya tuvalet eşyası	0,23	0,48	0,58	20,83	1,99
8450 Ev veya çamaşırhane tipi yıkama makineleri (yıkama ve kurutma tertibatı bir arada olanlar dahil)	0,18	0,14	0,51	264,29	1,75
3916 Plastikten monofiller, ince ve kalın çubuklar ve profiller (enine kesitinin en geniş yeri > 1mm)	0,25	0,58	0,49	-15,52	1,68

6109	Tiştirler, fanilalar, atletler, kaşkorseler ve diğer iç giyim eşyası (örme)	0,27	0,37	0,46	24,32	1,58
6115	Külotlu çoraplar,taytlar, kısa ve uzun konçlu çoraplar, soketler (varis çorapları dahil) ve patik ço	0,19	0,21	0,44	109,52	1,51
8302	Adi metallerden donanım, tertibat vb. Eşya (mobilya, kapı, pencere, bavul, askılık vb için)	0,28	0,36	0,44	22,22	1,51
8422	Bulaşık, şişe vb yıkama ve kurutma makineleri, şişe, kutu çuval vb doldurma, etiketleme makineleri vb.	0,33	0,34	0,44	29,41	1,51
9028	Gaz, sıvı ve elektrik sayaçları (bunların kalibre cihazları dahil)	-	-	0,42	-	1,44
7013	Sofra, mutfak, tuvalet, yazıhane, ev tezyinatı ve benzeri işler için cam eşya	0,62	0,79	0,41	-48,10	1,41
7604	Alüminyumdan çubuklar ve profiller	0,35	0,64	0,41	-35,94	1,41
1704	Kakao içermeyen şeker mamulleri (beyaz çikolata dahil)	0,41	0,43	0,39	-9,30	1,34
3304	Güzellik, makyaj ve cilt bakımı için müstahzarlar (güneşlenme kremleri ve müst. dahil) vb.	0,15	0,34	0,39	14,71	1,34
8523	Sesleri ve diğer fenomenleri kaydetmeye mahsus diskler, bantlar, katı hal kalıcı depolama aygıtları	0,04	0,51	0,35	-31,37	1,20
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	0,28	0,29	0,33	13,79	1,13
3926	Plastikten diğer eşya	0,1	0,19	0,33	73,68	1,13
3401	Sabunlar, yüzey aktif organik ürünler ve müstahzarlar	0,18	0,29	0,31	6,90	1,06
1905	Ekmek, pasta, kek, bisküvi ve diğer ekmekçi mamuller, hosti, boş ilaç kapsülü mühür güllacı, piriç	0,13	0,26	0,26	-	0,89
1806	Çikolata ve kakao içeren diğer gıda müstahzarları	0,2	0,24	0,23	4,17	0,79
6802	Yontulmaya veya inşaata elverişli işlenmiş taşlar (kayagan taşı hariç), mozaik için küp şeklinde taşlar	0,29	0,35	0,23	-34,29	0,79
9503	Üç tekerlekli bisikletler, skutırlar, oyuncak bebekler, diğer oyuncaklar, küçültülmüş modeller vb.	0,21	0,36	0,23	-36,11	0,79
5702	Dokunmuş halılar ve dokumaya elverişli maddelerden diğer yer kaplamaları	0,13	0,15	0,22	46,67	0,75
0709	Diğer sebzeler (taze/soğutulmuş)	0,22	0,24	0,21	-12,50	0,72
9405	Diğer aydınlatma cihazları, ışıklı panolar, ışıklı tabelaları ve benzer eşya ve bu eşyanın aksam ve	0,1	0,2	0,21	5,00	0,72
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	0,03	-	0,19	-	-
5210	Pamuklu mensucat (pamuk oranı <% 85 sentetik veya suni liflerle karıştırılmış olup m2. Ağırlığı <=20	0,02	0,13	0,19	46,15	0,65
6108	Kadın ve kız çocuk için kombinezon, jüp veya jüpon, slip ve külot, gecelik, pijama, lizöz, bornoz vb	0,28	0,24	0,19	-20,83	0,65
6204	Kadınlar ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, elbise, etek, pantolon etek, vb.	0,12	0,21	0,19	-9,52	0,65
7326	Demir veya çelikten diğer eşya:	0,18	0,16	0,18	12,50	0,62

Türkiye'nin Karadağ'a İthalatında Başlıca Ürünler (Milyon Dolar)

Kaynak: TÜİK

		2010	2011	2012	2011-2012 % Değişim	2012 % Pay
GTİP	TOPLAM	5,89	14,58	17,89	22,70	100,0
7204	Dökme demirin, demirin veya çeliğin döküntü ve hurdaları veya bunların eritilmesi ile elde dilmış küller vb.	5,07	13,58	17,21	26,73	96,20
4102	Koyun ve kuzuların ham derileri	0,18	0,46	0,37	-19,57	2,07
7228	Diğer alaşımlı çelikten çubuk ve profiller; alaşımlı veya alaşımsız çelikten sondaj işlerinde kullanılanlar	0,31	0,18	0,15	-16,67	0,84
7211	Demir ve alaşımsız çelikten yassı hadde mamulleri (genişlikleri 600 mm.den az ve kaplanmamış olanlar)		0,02	0,09	350,00	0,50
7222	Paslanmaz çelikten çubuk ve profiller	0,22	-	0,02	-	1,05
8708	Karayolu taşıtları için aksam, parça ve aksesuarlar	0	-	0,02	-	1,05
8413	Sıvılar için pompalar (ölçü tertibatı olsun olmasın) ve sıvı elevatörleri	-	0	0,01	-	0,055
3204	Sentetik organik boyayıcı maddeler, floresanlı aydınlatma maddeleri veya lüminofor olarak kullanıla	-	-	0,01	-	0,055
4407	Uzunlamasına kesilmiş, biçilmiş ağaç; kalınlık > 6 mm	-	-	0,01	-	0,055
3301	Uçucu yağlar, rezinoitler, ekstraksiyonla elde edilen yağ reçineleri ve terpenli yan ürünler, çözültüler	0	-	0	-	-
4016	Sertleştirilmemiş volkanize kauçuktan diğer eşya	-	-	0	-	-
4418						

2.4.İki Ülke Arasındaki Anlaşma ve Protokoller

Anlaşma Adı	İmza Tarihi
Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi	12.10.2005
Karşılıklı Vize Muafiyeti Anlaşması	18.01.2008
Serbest Ticaret Anlaşması	26.11.2008
Ekonomik İşbirliği Anlaşması	12.12.2009

2.5.Türkiye – Karadağ yatırım ilişkileri

Karadağ'daki doğrudan Türk yatırım stoğu 2002-2010 yılları arasında 11 milyon dolardır.

Bursa merkezli Gintaş Şirketler Grubu, Karadağ'ın başkenti Podgorica'ya toplam yatırım bedeli 36 milyon avro olan ve 58 bin metrekare toplam yapı alanına sahip 'Mall of Montenegro' isimli bir alışveriş merkezi kurmuştur. GİNTAŞ Grup'un Karadağ'daki inşaat ve taahhüt işlerini yürütmek üzere 2006 yılında kurulan GİNTAŞMONT, Karadağ'da birçok projenin yürütülmesinde lokomotif görevi üstlenecek inşaat, taahhüt ve yatırım şirkettir. Mall of Montenegro; bir bölümünün sebze-meyve başta olmak üzere, gıda alışverişinin yapılacağı pazar olarak tasarlanmış, bir bölümünün ise hipermarket, alışveriş ve eğlence merkezleri olarak inşa edilmiştir. Podgorica Belediyesi projenin üçte birine ortaktır.

Karadağ'daki tek ağır sanayi fabrikası olan Niksic demir-çelik fabrikasının modernleştirme

projesini üstlenen CVS Makina, yakın zamanda fabrikanın hisselerine de ortak olacaktır.

Karadağ'da inşaat sektöründe gerçekleşen Türkiye yatırımları 2006 yılında 490.959 dolar olarak kaydedilirken 2010 yılı toplamda 17.954.344 dolara ulaşmıştır.

Türkiye'de 11 adet Karadağ sermayesine sahip şirket faaliyet göstermekte olup, sermaye büyüklükleri ağırlıklı olarak 50 bin dolardan azdır.

Türkiye'deki Karadağ sermayeli şirketler, toptan ve perakende ticaret, imalat ve sanayi sektörlerinde faaliyet göstermektedir.

3. KTO Verilerine Göre Karadağ'a İhracat Yapan Firmalar

- ATAMER GRANİT MERMER A.Ş.
- KOMMERMER KOMBASSAN MERMER A.Ş
- KONYA ŞEKER SANAYİ VE TİCARET ANONİM ŞİRKETİ
- KOMMERSAN KOMBASSAN MERMER MADEN İŞLETMELERİ SANAYİ A.Ş.
- SOLİMPEKS ENERJİ SANAYİ VE TİCARET A.Ş.

2012 Yılı KONYA-KARADAĞ İhracat Ürünleri	Dolar
Kakao içermeyen şeker mamulleri (beyaz çikolata dahil)	11.681
Çikolata ve kakao içeren diğer gıda müstahzarları	4.282
Mermer ve traverten, ekosin, su mermeri, kireçli taşlar	53.464
Yontulmaya veya inşaata elverişli işlenmiş taşlar (kayagan taşı hariç), mozik için küp şeklinde taşlar, granüller	13.683
Gemi vinçleri, diğer vinçler, hareketli kaldırma çerçeveleri, lastik tekerlekli taşıyıcılar ve vinçli yük arabaları	4.348